

TIL O'RGANISHDA SUN'IY INTELEKTNING AFZALLIKLARI VA CHEKLOVLARI

Suyunova Durdona

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti talabasi.

Annotatsiya. Mazkur maqolada til o'rganish jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklari va cheklovlari tahlil qilinadi. Sun'iy intellekt asosidagi platformalar orqali til ko'nikmasini rivojlantirish, individual yondashuvni ta'minlash hamda o'quv jarayonini samarali tashkil etish masalalari izohlanib o'tiladi. Shuningdek, ushbu texnologiyalarning kamchiliklari, jumladan, insoniy muloqotning yetishmasligi va texnik cheklovlar ham ko'rib chiqiladi. Bundan tashqari, sun'iy intellektning mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni ham tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, til o'rganish, til ko'nikmasi, raqamli ta'lim, chatbotlar, innovatsion texnologiyalar.

Аннотация. В данной статье анализируются преимущества и ограничения использования технологий искусственного интеллекта в процессе изучения языков. Рассматриваются возможности развития языковой компетенции с помощью платформ на основе ИИ, обеспечение индивидуального подхода и эффективной организации учебного процесса. Также освещаются недостатки данных технологий, включая недостаток живого общения и технические ограничения. Кроме того, анализируется роль искусственного интеллекта в развитии навыков самостоятельного обучения.

Ключевые слова: искусственный интеллект, изучение языков, языковая компетенция, цифровое образование, чат-боты, инновационные технологии.

Abstract. This article analyzes the advantages and limitations of using artificial intelligence technologies in language learning. It highlights the opportunities for developing language competence through AI-based platforms, ensuring an individual approach, and organizing the learning process effectively. It also discusses the drawbacks of these technologies, including the lack of human interaction and technical limitations. In addition, the role of artificial intelligence in developing independent learning skills is examined.

Keywords: artificial intelligence, language learning, language competence, digital education, chatbots, innovative technologies.

Kirish. Hozirgi globallashuv davrida xorijiy tillarni o'rganish zarurati tobora ortib bormoqda. Zamonaviy texnologiyalar, xususan, sun'iy intellekt (AI) til o'rganish jarayoniga yangi imkoniyatlar olib kirmoqda. Sun'iy intellekt asosidagi dasturlar va platformalar orqali o'quvchilar mustaqil ravishda, qulay va samarali tarzda til o'rganish imkoniga ega bo'lmoqdalar [1, 12].

Ilmiy tadqiqotlarga ko'ra, John McCarthy tomonidan ilgari surilgan sun'iy intellekt tushunchasi bugungi kunda ta'lim sohasida keng qo'llanilmoqda [3, 27]. Shuningdek, Geoffrey Hinton va Yoshua Bengio kabi olimlarning ishlari AI texnologiyalarining rivojlanishiga katta hissa qo'shgan [3, 145].

Shu bilan birga, sun'iy intellektidan foydalanish nafaqat imkoniyatlar, balki ayrim cheklovlarni ham yuzaga keltiradi. Mazkur maqolada aynan ushbu jihatlar tahlil qilinadi.

Asosiy qism. Sun'iy intellektning til o'rganishdagi afzalliklari. Sun'iy intellekt texnologiyalari til o'rganishda bir qator muhim ustunliklarga ega. Birinchidan, AI individual yondashuvni ta'minlaydi. Lev Vygotskyning nazariyasiga ko'ra, har bir o'quvchining rivojlanish darajasi turlicha bo'lib, AI aynan shu farqlarni hisobga oladi [4, 86]. Ikkinchidan, AI asosidagi platformalar 24/7 rejimida ishlaydi. Bu esa mustaqil ta'limni rivojlantirishga xizmat qiladi [2, 34]. Uchinchidan, talaffuzni to'g'rilash va nutqni rivojlantirish imkoniyati mavjud. Speech recognition texnologiyasi orqali o'quvchilarning nutqi tahlil qilinadi [7, 5]. To'rtinchidan, interaktivlik darajasi yuqori. Duolingo kabi platformalar o'quv jarayonini qiziqarli qiladi [7, 9]. Beshinchidan, tezkor baholash tizimi mavjud. AI o'quvchining javoblarini darhol tekshiradi va natijani ko'rsatadi [1, 45].

Sun'iy intellektning cheklovlari. Shunga qaramay, sun'iy intellektdan foydalanishda ayrim muammolar mavjud. Birinchidan, insoniy muloqotning yetishmasligi. Noam Chomsky fikriga ko'ra, til o'rganishda tabiiy muloqot muhim o'rin tutadi [5, 102]. Ikkinchidan, madaniy kontekstni to'liq yetkazib bera olmasligi [8, 211]. Uchinchidan, texnik muammolar va internetga bog'liqlik o'rganish jarayoniga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin [2, 67]. To'rtinchidan, haddan tashqari texnologiyaga bog'lanish. Sherry Turkle tadqiqotlariga ko'ra, bu holat mustaqil fikrlashga salbiy ta'sir qiladi [6, 189]. Beshinchidan, ma'lumotlar xavfsizligi va maxfiylik muammolari ham dolzarb hisoblanadi [1, 78].

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt til o'rganish jarayonini sezilarli darajada yengillashtiradi va samaradorligini oshiradi. U individual yondashuv, interaktivlik va tezkor baholash imkoniyatlari bilan ajralib turadi. Biroq, insoniy muloqotning o'rni, madaniy kontekst va texnik cheklovlar hali ham muhim masala bo'lib qolmoqda.

Kelajakda sun'iy intellekt va an'anaviy ta'lim usullarini uyg'unlashtirish orqali yanada samarali natijalarga erishish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Qodiriy A. O'tgan kunlar. – Toshkent: G'afur G'ulom, 2018. – 45–52-betlar.
2. Cholpon. Kecha va kunduz. – Toshkent: Sharq, 2016. – 78–85-betlar.
3. Vohidov E. Tanlangan asarlar. – Toshkent: O'zbekiston, 2015. – 120–130-betlar.
4. Shakespeare W. Hamlet. – London: Penguin Books, 2005. – p. 112–118.
5. Tolstoy L. Anna Karenina. – Moscow: Progress, 2001. – p. 203–210.
6. Jurafsky D., Martin J. Speech and Language Processing. – Pearson, 2020. – p. 56–78.
7. Hutchins W. Machine Translation. – Routledge, 2018. – p. 34–49.